

INFORMILO 2

FEBRUARO 2007

Kol. 262/23

XX

Enhavo: Semajno de internacia amikeco

Deklaro pri lemolibro

Pri alfabeto kaj ortografio

Hundo - resaniganto

Melanezia Esperanto

Informoj el la redakcio

Legomo por cerbo

Lingva anguleto

XX

Semajno de internacia amikeco

19 – 25-an de februaro 2007

"Ni ekbruligu la flamon de amikeco trans limoj. Ĝia lumo signifas justecon, fratecon, pacon inter homoj kaj popoloj. Kaj por ke tiu flamo povu lumi pli klare en la mondo, ni laboras por la disvastigo de la neŭtrala internacia lingvo, Esperanto. En la servo de la nobla tuthomara kulturo ĝi vivu, floru kaj eligu la lumon de amikeco trans limoj."

Tiel Erik Carlén, antaŭ pli ol 36 jaroj anoncis la belan ideon pri la starigo de tiu ĉi grava jara evento, kiu poste fariĝis tutmonda tradicio de la Esperanto-medio. Al la origina ideo oni povas aldoni plurajn aliajn signifojn, laŭ propraj vidpunktoj kaj sugestoj de la medio, sed la ideo pleje respogas la esencan fonon de nia lingvo internacia:

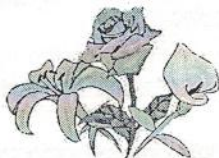
- egaleco inter homoj kaj nacioj;
- solidareco inter ĉiuj gentoj;
- respekto de homaj rajtoj.

Tamen, malgraŭ la dekomenca sukceso inter ni esperantistoj, iom post iom, tiu ĉi celebrado fariĝis pli modesta, malmulte ekspluatita, preskaŭ forgesita. Ĉu vere estas tiel? Donu vi respondon. La plei agema kaj vigla grupo estis ĝis nun sendube tiu de Loveno (Leuven) en Belgio, kiu ĉiujare organizas imponan aranĝon kun subteno de la urba administracio. Petu sugestojn kaj informojn de tiuj esperantistoj, ili estos kontentaj helpi vin.

Pluraj Esperanto-grupoj aranĝas komunan vespermanĝon aŭ skribas bildkartojn al malproksimaj geamikoj, aliaj organizas ekskurseton, aliaj donacas librojn al fora E-grupo. La eblecoj ion fari estas abundaj, sufiĉas iom da bona volo. Bona, eĉ bonega ideo estus kolekti monon por financi la partoprenon de junulo al TEJO-Kongreso en Vjetnamio aŭ al UK en Japanio.

Mi invitas vin ĉiujn partopreni en tiu ĉi celebrado: bonvolu kontakti min – se vi emas – por peti informojn, sugestojn, indikojn; mi estas je dispono. Kaj... se vi ion aranĝos, bonvolu informi min kaj mi informos la aliajn, kiuj povos imiti vin kaj ricevi instigon al simila agado.

Edvige Ackermann Italio noredv@tele2.it
Komisiito de UEA pri SIA

Deklaro pri komunaj lerno libroj pri historio en esperanto

La Komitato de UEA dum la Universala Kongreso en Florenco en la jaro 2006 estis informita pri la fenomeno de lernolibroj pri historio kune verkita de aŭtoroj el malsamaj landoj, kiuj estis malamikaj en la pasinteco.

Aparte oni montris la lernolibron pri la komuna historio inter Ĉinujo, Japanujo kaj Koreujo, kiu estis eldonita en la jaro 2005 en tri naciaj lingvoj. Ĉar ĝi estas libro pri komuna historio, ĝi oportune estu ankaŭ en komuna lingvo Esperanto. 42 volontulaj esperantistoj el tri landoj nun preparas Esperanto-version de la libro, celante eldoni ĝin antaŭ la Universala Kongreso en la jaro 2007, sub aŭspicioj de la tri landaj asocioj.

La fenomeno ekestas ankaŭ en Eŭropo, kie aperis komuna german-franca lernolibro pri historio en junio 2006 en la germana kaj franca lingvoj.

La Komitato rekomendas al la Estraro de UEA gratuli la verkintojn kaj tradukantojn de tiaj lernolibroj kaj esprimas subtenon pri la ideo, el kiu tiuj lernolibroj fontas, kiu tute bone kongruas kun la ideo de internacia interkompreniĝo, kiun celas la Esperanto-movado.

Renato Corsetti, prezidanto de UEA

Du novaj juĝantoj por la belartaj konkursoj

Laŭ la propono de la prezidanto de la Belartaj Konkursoj de UEA prof. Humphrey Tonkin kaj de la sekretario Michela Lipari, la Estraro de UEA kompletigis la ĵurion de la poezia branĉo per du novaj juĝantoj. Temas pri du pintaj reprezentantoj de la juna generacio de Esperantaj poetoj, Mao Zifu el Ĉinio kaj Jorge Camacho el Hispanio. La aliaj ĵurianoj estas Carmel Mallia el Malto kaj Roberto Passos Nogueira el Brazilo.

Pri la alfabeto kaj ortografio

La Akademio de Esperanto ĵus voĉdone aprobis la jenan raporton de la Sekcio pri prononcado (33 akademianoj voĉdonis jese, 5 nee kaj 1 sindetene).

Pri apartaj teknikaj bezonoj rilate al niaj alfabeto kaj ortografio:

La Akademio de Esperanto konfirmas sian pozicion, jam esprimitan en 1982, ke la ortografio de Esperanto, kiel ĝi estas prezentita en la Fundamento de Esperanto, konformas perfekte al la karaktero de la lingvo, kaj ke neniu ŝanĝo estas necesa aŭ dezirinda.

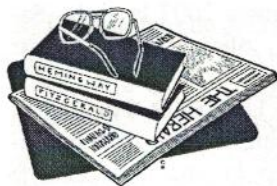
Nur kiam la cirkonstancoj ne permesas uzi la ĝustajn supersignojn, kaj kiam pro apartaj bezonoj la Fundamenta anstataŭa skribsistemo (ch, gh, hh, jh, sh, u) ne estas oportuna, oni povas anstataŭigi la supersignajn literojn per aliaj signoj aŭ signokombinoj. Tian anstataŭigon, kiam ĝi estas nura teknika rimedo, ne celanta reformon de la ortografio de Esperanto, kaj kiam ĝi neniel kaŭzas konfuzon, oni ne rigardu kiel kontraŭ-Fundamentan.

Ekzistas ankaŭ aliaj cirkonstancoj, kiam nia lingvo estas prezentata alimaniere ol per la normala skribo, ekz. en stenografio, morse, brajle, per fonetika transskribo k.s., kaj kiam teksto Esperanta estas konservata aŭ transsendata elektronike en cifereca formo laŭ diversaj kodsistemoj, kaj ankoraŭ aliaj similaj okazoj. Ankaŭ tiajn manierojn skribi, transskribi aŭ prezenti nian lingvon oni ne rigardu kiel kontraŭ-Fundamentajn.

Geraldo Mattos, prezidanto de la Akademio de Esperanto

vidu: <http://googlegroups.com/group/AdE-Oficialaj-Infojoj/>

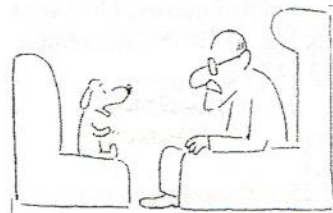
fonto: Ret-info <http://www.eventoj.hu>

Hundo – resaniganto

Niaj ŝatataj bestoj sendube mildigas streĉon, solecon de vivo kaj riĉigas ĝin per iom da amuzo. Tio devigis scienculojn esplori, kiamaniere la hundoj povas favore efiki al homoj kun mov-problemoj, al kardiakoj kaj homoj en soleco.

Kuracado de kardiako. Karesante ŝatatan aŭ amatan beston, nia kor-pulso malrapidiĝas, malaltiĝas nia sangopremo, nia korpo kaj animo trankviliĝas. Parolante al la hundo ni certas, ke ĝi atenteme aŭskultas kaj komprenas. Oni esploris, ke bestbredisto havas ŝancon vivi pli longe, ol tiu, kiu vivas sola. Hundo ofte bezonas iri ekstere, do al la bestbredisto ne mankas mov-aktiveco. Tio bone

influas sanstaton kaj animstaton de la bredisto.

Anim-resaniĝo. Doktoro Feldman proklamas: “La hundoj helpas al homoj sukcese batali kontraŭ komplikaj situacioj de la moderna vivo kaj grave influas animosanon kaj sento-staton de la bestoposedanto. La besto ebligas al la homo ami kaj samtempe ĝi reciprokas lian amon.“ La hundoj kapablas senlime ami sian „mastron“, pro tio la malsanulo ne sentas sin endanĝerigita, li sentas nur sindonecon de sia hundo. Pli aĝaj homoj havas eksenton, ke familianoj kaj amikoj ilin jam ne bezonas tiel, kiel antaŭe. Tiun ĉi eksenton malofte havas homo, kiu posedas hundon.

Ŝajnas, ke la hundo, pursanga aŭ hibrido, bone konas bezonojn de la homo. Ĝi nur atendas etajn zorgojn kaj pli poste jam ĝi dediĉas tutan sian vivon al unusola celo: kontentigi sian amikon.

El la libro „Via neŭrotika hundo“ tradukis Pavel Nechvíle

Informoj el redakcio

1) De samarkandaj esperantistoj venis letero kun la peto informi pri ilia projekto

en nia Informilo. Jen mallongigite: En aŭgusto 2007 la urbo Samarkando oficiale kaj solene festos sian 2750-jariĝon subaŭspicio de UNESKO. Por celebri la gloran jubileon de la mondfama urbo, la Internacia Muzeo de Paco kaj Solidareco kaj loka Eklubo kolektas diversspecajn kaj

ĉiulingvajn materialojn por granda internacia ekspozicio (gratulleterojn, vojaĝrakontojn, gazetartikolojn, broŝurojn, poemojn, kantojn, fotojn ktp. pri Samarkando kaj pri iliaj loĝantoj; ili kolektas ĉio ajn pri la temo, inkluzive fotojn aŭ informojn pri hoteloj, vendejoj, stratoj, komunumoj, firmaoj, librotitoloj, artaĵoj...Ĉion, kio portas la nomon "Samarkand".

Ĉiuj ricevitaj kontribuajoj estos agnoskitaj kaj eksponataj en la internacia ekspozicio en Samarkanda Ŝtata Muzeo pri Historio de Kulturo kaj Artoj de Uzbekistano. Estas ankaŭ planate eldoni specialan jubilean libron.

Bonvolu adresi viajn kontribuojn laŭeble baldaŭ al Anatoli Ionesov, Direktoro de Internacia Muzeo de Paco kaj Solidaro, P.O. Box 76, UZ - 140100 Samarkand, Respubliko Uzbekistano. Telefono/ fakso: +998 (66) 233 17 53.

<http://www.aliaflanko.de/urbo/samarkand/muzeo.html>

Anticipajn dankojn por via kunlaboro kaj aŭfabela subteno.

2) Plua interesa letero venis de la japana Komitato de 25 virinaj organizoj de gubermio Hiroŝima, kiuj organizas komunan kunsidon okaze de Internacia Virina

tago de UN 2007 kaj petas nian kunlaboron. Ili deziras, ke niaj membroj sendu al ili niajn rememorojn je la Dua mondmilito, kiel heredigis pensojn pri niaj militaj spertoj al sekvanta generacio. La ĉeftemo de ilia solenaĵo estas "Al gefiloj transdonu morgaŭon sen milito".

La jaro 2007 estas 60-a jaro de la Japana konstitucio. Niajn kontribuojn ili atendas nur rete kiel teksto sur formato A4 ĝis la 25-a de februaro, la mesaĝon kompletu per via nomo, aĝo, sekso, profesio kaj loĝloko. Ĉiujn respondojn ili printos kaj prezentos dum la solena kunsido. Sendu Viajn kontribuojn al s-ino Osioka Taeko, rete:osioka@mail.goo.ne.jp . Unu mesaĝon promesis S. Š. el Kladno. Kiu ankaŭ skribos al ili?

3) Venis dankletero de svisa Muzeo de fotoaparatoj el la urbo Vevey pro la traduko de ilia projekto en la ĉeĥan lingvon. Merite de Esperanto havas la eventualaj ĉeĥaj vizitantoj dum la trarigardo de la muzeo ankaŭ ĉeĥan tekston danke al nia membro Karel Votoček, kunlabore kun Jan Wemer, Václav Stibůrek kaj Karel Kraft.

4) La komitato de AEH preparis balotbiletan por la nova komitato, okazonta dum la V-a kongreso de AEH-IKEH en urbeto Seč ĉe la granda lago. Ni petas ĉiujn membrojn, ke ili tralegu la kandidatojn kaj laŭ la regulo bonvolu plenumi la balotbiletan. Tiuj, kiuj ne povos persone baloti dum la kongreso, bonvolu sendi la balotbiletan al nia redakcio; la koverton signu per slogano **V. sjezd – volby**. Ankaŭ ni petas eksterlandanojn, kiuj ne povos persone partopreni, sendi la koverton kun la surskribo **V-a kongreso – balotoj**. La kovertoj sendotaj per la poŝto estu surloke plej malfrue la 27. 5. 2007.

5) Trista informo venis de nia ŝatata amikino, tradukistino, senĉese aktiva esperantistino, Jana Čichová – Hrdličková el Čemovice. Ŝia edzo s-ro Jaroslav Hrdlička forpasis post longa malsano en siaj 88j. lastan tagon de pasinta jaro. La redakcio kondolencis.

jary

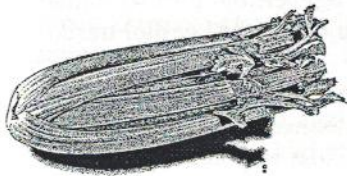
Invito:

Esperanto-rondeto en Litomyšl invitas vin al E-ekspozicio okaze de signifa jubileo de Esperanto. Ĝi okazos en Urba biblioteko de 19. 3. – 31. 3. 2007, ĝi troviĝas sur la placo ĉe la urbdomo. La prelego pri Esperanto tie estos preparita por mardo la 20-a de marto de la 17-a horo.

L.Dvořáková

Legomo por cerbo

Laŭ spertoj de usonaj doktoroj nutraj-specialistoj, la manĝado de legomo malhelpas maljuniĝadon de la cerbo.

Esplorgrupo de profesoro doktorino Martha Clare Morris de ĉikaga universitato anoncis konkludon de sia sesjara esplorado en faka gazeto „Neŭrologio“. Oni esploris en la jaro 1946 sesdekkvinjarulojn. Tiuj, kiuj ĉiutage manĝis du porciojn da legomo, havis cerban kapablon de sesdeklaruloj. Tiajn eksterordinarajn efikojn havas folia legomo, ekzemple ĉina brasiko, ĉar ĝi enhavas multe da vitamino E, kiu neŭtralizas liberajn radikalojn, kiuj detruas la ĉelojn. Oni rekomendas konzumadon de legomo en formo de salatoj kun oleo. Tio subtenas ensorbado de la vitamino. La fruktoj ne havas tian efikon, kiel folia legomo.

El la pola gazeto „Fakty i mity“ esperantigis Vlado Sládeček

Moto: „ La lingva anguleto en INFORMILO ne tiom pli alloga“.

„Melanezia Esperanto“

Karaj gelegantoj,

dum mia studado de akuzativo mi trovis interesajn informojn, kiujn mi volas sciigi al vi. La franca aŭtoro Daniel MOIRAND, sciante, kiel esperantistoj senĉese batalas kun tiu ĉi „diabla fenomeno“, intencis proksimigi ĝin al ni. Sian libroforman eseon li nomis ĝuste AKUZATIVO. Kredu, ke tio estas preskaŭ „detektiva romano, en kiu la leganto ĉeestas iom-post-ioman malkovron de „preskaŭ nekonata lingva(j) fenomeno(j).“ (Rim.: per la difino helpis min PIV, sed kun ioma modifo).

Jen vi mem prijuĝu, ĉu estas malinterese legi en ĝi la artikoleton, kiu troviĝas sub la titolo:

Iom da lingva komparo

Antaŭ ol aliri la problemon de akuzativo en Esperanto... mi proponas klarigon pri la iom paralela situacio de la novgvinea pisina lingvo. (**Pisino** – laŭ la formo de la vorto en la lingvo mem: **piĝino** – surbaze de la angla lingvo. Tiun ĉi lastan formon uzas R. Ŝulco. Ambaŭ nomoj estas pravigeblaj, sed **piĝino** rilatas al ĉi-aspeca piginiĝinta lingvo – franca piĝino, portugala piĝino... – dum **pisino** rilatas nur al la angla piĝino parolata sur parto de la Novgvinea insulo).

Temas pri la tute nova lingvo, kiu spontanece kreiĝis antaŭ iom pli ol unu jarcento (do ĝi havas proksimume la saman aĝon kiel Esperanto), en Queensland (nordorienta parto de Aŭstralio). Ĝi elŝprucis el la ĉiutaga vivo sub la premo de la komunika neceso inter diverslingvaj gentoj. Multaj etnoj laboris en la kanaj plan-tejoj de norda Aŭstralio: angloj, diverstribaj aŭstrialiaj aborigenoj, papuoj, malsimildevenaj melanezianoj, polinezianoj...

Kaj ĉi tiu komuna nova parolsistemo kreĝis surbaze de la angla lingvo kun simpligita fonetiko kaj vortaro, kun almiksaĵoj de la aligentaj lingvoj. Ĝi fariĝis nun la ĉefa lingva komunikilo sur la orienta parto de la Novgvinea insulo (Papua & New Guinea): papuoj reveninte hejmen kunportis ĝin. Ĝi ricevis freŝan nomon: novmelanezia lingvo (New Melanesian). En ĝi oni publikigas gazetojn, librojn, oni tradukis la Bibliion. Ĉiun tagon okazas diversaj radioelsendoj... ĝi fariĝis intertriba komunikilo, kiun tute oficiale kaj kutime oni uzas en ĉiuj naciaj, ŝtataj instancoj.

Estas interese vidi, ke en la libro de K.G. Linton (Rim.: Esperanta aŭtoro – M.T.) dufoje aperas komparo inter pisino kaj Esperanto:

„*Malgraŭ sia ioma krudeco ĉi tiu simpla komunikilo [t.e.pisino] simile al la internacia lingvo, nia preskaŭ perfekta Esperanto, malfermis al mi la pordon al amikeco kun malmulte konata primitiva popolo kun strangaj moroj kaj kutimoj.*

Estas centoj da indiĝenaj dialektoj. Fakte, indiĝenaj triboj loĝantaj malpli ol dudek kilometrojn dise, ne povus unu la alian kompreni krom per la ĝenerala adopto de la intertriba lingvo, pisino, tiu Esperanto de Melanezio.“

„*Por lerni Pidgin-English oni devas aliri ĝin same kiel oni lernus ĉiun ajn lingvon, la francan, la germanan aŭ Esperanton.*“

Por tamen ne eviti plene nian taskon en la LA (lingva anguleto), mi atentigas vin pri la akuzativa formo: *aliri ĝin*, kiun ni malprave neglektas. Krom tio vi havu la „lingvoenigmon“ – ne flanke de mi, sed de PIV – kie la verbo *eskapi* “ estas netransitiva, kaj de NPIV – kie la sama verbo estas transitiva (uzebla ĝuste kun akuzativo) – bonvolu mem kontroli, ĉu mi pravas aŭ ne!!!

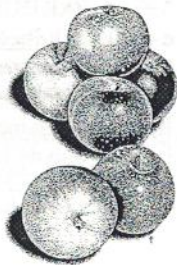
Margit Turková

Erara uzo de la prepozicio PO

V ĉasopise *Esperanto* 11/2005 (UEA) jsem ĉetl „oni sendu po unu ekzempleron“, v brožuře H. Suonuuti *Terminologia gvidilo „priskribu nur po unu nocion“* a ve *Staru* 4/2005 „nombro de la tralegitaj libroj estis 150 po jare“.

Nový PIV definuje předložku takto: „Prepozicio signifanta: «en egalaj partoj, konsistantaj el», kaj uzata por montri, ke la kvanto aŭ mezuro es primata de la numeralo aŭ vorto esprimanta kvanton, ne rilatas unufoje al ĉiuj objektoj aŭ personoj kune rigardataj, sed ja rilatas ripete kaj sinsekve al ĉiu el ili aparte.“

Při prvním čtení vám bude tato definice asi nesrozumitelná. K pochopení a procvičení si proto vezmeme větu použitou jako příklad přímo Zamenhofem: **Por miaj kvar infanoj mi aĉetis dek du pomojn, kaj al ĉiu el la kvar infanoj mi donis po tri pomoj.**

V této větě «egalaj partoj konsistantaj el» jsou TRI POMOJ. Tato tři jablka se nevztahují ke všem čtyřem dětem společně (ne rilatas unufoje al ĉiuj personoj), ale spolu s předložkou (PO TRI POMOJ) se vztahují opakovaně a postupně (ripete kaj sinsekve) ke každému dítěti zvlášť. Autoři první a druhé výše uvedené věty závažně chybovali v domněni, že předložka PO se vztahuje pouze k číslovce (PO UNU), namísto k celému údaji o množství (PO UNU EKZEMPLERO; PO UNU NOCIO). Definice v NPIV praví, že předložka PO „rilatas ripete kaj sinsekve al ĉiu el ili (OBJEKTOJ aŭ PERSONOJ) aparte,“ tedy na věci a osoby, nikoliv na číslovku. Dále víme, že po předložkách v esperantu následuje nominativ, nikoliv akuzativ. Správné znění tedy je: „*oni sendu po unu ekzemplero*“, „*priskribu nur po unu nocio*“.

Třetí příklad z úvodu, „150 po jare“, je také hrubou chybou, protože předložka PO se klade zásadně před rozdělované množství, ne před jednotky, na které se ono množství rozděluje. V našem případě je rozdělované množství TRALEGITAJ LIBROJ a jednotka, na kterou se toto množství rozděluje, je JARO. Správné znění věty je tedy: „*nombro de tralegitaj libroj estis 150 en jaro*“, nebo „*...150 jare*“. Vhodnější znění věty, s použitím předložky PO, by bylo: *Oni tralegis po 150 libroj en jaro (jare)*.

Noto en Esperanto: La prepozicio PO estas slavdevena ne nur laŭ la formo, sed ankaŭ laŭ sintaksaj rilatoj. Bedaŭrinde, la prepozicio ne havas ekvivalenton en okcidenteŭropaj lingvoj, tial por la parolantoj de tiuj lingvoj estas malfacile koncepti ĝian signifon kaj uzmanieron.

Mia detala ekspliko de ĉi tiu prepozicio, akompanata de la analizo verkita de D-ro Tomáš Pumpr, estis publicita en la revuo Esperanto (UEA) n-ro 10 kaj 11 en la jaro 2002 sub la titolo „Por kiu estas la prepozicio PO diabla?“ La tekston vi povas ankaŭ elpeti ĉe la retadresoj: weme@tiscali.cz.

Jan Werner

INFORMILO – monata gazeto por esperantistoj-handikapuloj + suplemento ANTAŬEN
Eldonas AEH – Asocio de esperantistoj-handikapuloj

Redaktoroj: M. Filip, J. Kosnar, J. Rýznarová, L. Srbová

Adreso: Svaz zdravotně postižených esperantistů, Na Okrouhlíku 953/21,
530 03 PARDUBICE, CZ tel. 466 611 941

e-mail: aei-ikeh@volny.cz interreto: www.volny.cz/aei-ikeh

Bankovní spojení: Poštovní spořitelna, číslo účtu AEH 192150088, kód banky 0300

Při platbách vždy uveďte vaše členské číslo (nad vaší adresou) jako variabilní symbol!

Roční předplatné časopisu Informilo = 150,- Kč, přispěvek s vazu dobrovolný.

La jarabono de Informilo 15 €.

La redakcio ne ĉiam havas la saman opinion kiel la aŭtoroj de la artikoloj.